

Asia Teoskynnys, tekstiili

Hakija A

Annettu 12.2.1991

Tiivistelmä *Kalenteripyyhkeeseen oli painettu piirros, jossa oli tyylitelty pikkutyttö. Pyyhkeeseen painettu tytön kuva oli itsenäinen ja omaperäinen ja sai tekijänoikeussuojaa. Tekijänoikeudelliselta kannalta ei ollut merkitystä sillä, että se oli painettu kankaalle.*

SELOSTUS ASIASTA

A Oy on 10.1.1991 päivätyllä kirjeellä pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, onko lausunto pyyntöön liitettyssä kalenteripyyhkeessä oleva tytön kuva tekijänoikeudellisesti suojattu. Hakija on tarkastanut, että sitä ei ole rekisteröity tavaramerkiksi Suomessa.

Kalenteripyyhkeeseen on painettu piirros, jossa on tyylitelty pikkutyttö. Tytöllä on kukkia ja kuvassa on myös eläimiä. Piirroksen alapuolella on kalenteri. A Oy on markkinoinut lausuntopyynnössä mainittua pyyhettä. B Oy Ruotsista on esittänyt A Oy:lle kuvan tekijänoikeutta koskevan kyselyn.

Tekijänoikeusneuvosto ei ole katsonut tarpeelliseksi varata B Oylle tilaisuutta vastineen antamiseen.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntoon seuraavan.

Yleistä

Tekijänoikeuslain (404/61) 1 :n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Tekijänoikeus syntyy aina teoksen luojalle eli fyysiselle henkilölle, mutta tekijä voi luovuttaa taloudelliset oikeutensa esimerkiksi juridiselle henkilölle. Taloudellisia oikeuksia ovat tekijänoikeuslain 2 :n mukaan tekijän yksinoikeus tietyin rajoituksin määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin muuttamattomana tai muutettuna.

Tekijänoikeuslain 28 :n mukaan se, jolle tekijänoikeus on luovutettu, ei saa luovuttaa oikeutta edelleen, ellei toisin ole sovittu. Jos tekijänoikeuden luovuttaa muu kuin alkuperäinen tekijä, luovutuksensaajan on syytä varmistautua, että luovuttaja on saanut tekijältä edelleenluovutusosoikeudet.

Tekijänoikeuslain 57 :ssä säädetään luvattomasta käytöstä aiheutuvasta kohtuullisesta hyvitysvelvollisuudesta sekä korvausvelvollisuudesta silloin kuin luvaton käyttäminen tapahtuu tahallisesti tai tuottamuksesta. Teoksen kappaleen luvaton valmistaminen tai saattaminen yleisön saataviin voi johtaa myös tekijänoikeuslain 56 ja 56 a :ssä säädettyyn rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Tekijänoikeus ei suojaa teoksen aihetta tai ideaa, vaan sitä ilmenemismuotoa, johon tekijä on teoksen saattanut. Saadakseen suojaa teoksen tulee yltyä teostasoon eli sen tulee olla itsenäinen ja omaperäinen, millä katsotaan yleisesti tarkoitettavan sitä, ettei kukaan muu, jos olisi työhön ryhtynyt, olisi tehnyt täysin samanlaista teosta. Suojan edellytyksenä ei ole muita laatuvaatimuksia, eikä tuotteen tarvitse esimerkiksi olla taiteellisesti korkeatasoinen. Laissa ei ole annettu tarkkoja sääntöjä teostason arvioimiseksi. Ratkaisu perustuu harkintaan kunkin yksittäistapauksen kohdalla.

Laissa mainitaan suojattavina teostyyppinä muun muassa kaunokirjalliset tai selittävät kirjalliset esitykset sekä kuvataiteen, taidekäsityön ja taideollisuuden tuotteet. Laissa mainittu esimerkkiluettelo ei ole tyhjentävä, vaan teos voi ilmetä myös muulla tavalla. Laissa ei siten rajata mitään teostyyppiä suojan ulkopuolelle. Valokuvista säädetään kuitenkin erillisessä oikeudesta valokuvaan annetussa laissa (405/61).

Teostasovaatimus vaihtelee käytännössä eri teostyyppien kohdalla. Käyttötaiteen tuotteiden osalta esimerkiksi teostasovaatimus on korkea, ja oikeuskäytännössä on huomiota kiinnitetty tuotteen taiteellisiin ominaisuuksiin. Sen sijaan esimerkiksi kirjallisten teosten ja kuvataiteen tuotteiden, kuten piirrosten, osalta teostasovaatimus on ollut melko alhainen ja ne ovat yleensä tekijänoikeudellisesti suojattuja.

Kalenteripyyhkeessä olevan tytön kuvan tekijänoikeussuoja

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että kalenteripyyhkeeseen painettu tytön kuva on itsenäinen ja omaperäinen ja saa siten tekijänoikeussuojaa. Kuvan teostasoa on arvioitu pitäen lähtökohtana piirrosten yleistä teostasovaatimusta, koska tekijänoikeudelliselta kannalta ei ole merkitystä sillä, että piirros on painettu kankaalle. Kalenteripyyhkeen kappaleiden valmistamiseen ja yleisön saataville saattamiseen sovelletaan siten tekijänoikeuslain säännöksiä.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa lopuksi, että sen toimivaltaan kuuluu antaa lausuntoja ainoastaan tekijänoikeuslain soveltamisesta. Tekijänoikeusneuvosto ei siten voi ottaa kantaa siihen, voiko kuva mahdollisesti saada suojaa myös jonkin muun lain perusteella.